

Голові разової спеціалізованої вченої ради
в Національному університеті
«Одеська політехніка»
доктору наук з державного управління,
професору
Л. Л. Приходченко

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з державного управління, доцента, завідувача тренінгового центру Дослідницької служби Верховної Ради України, **Сивак Тетяни Володимирівни** на дисертацію Корощенко Миколи Миколайовича на тему: «Стратегічні провайдери публічної політики в умовах євроінтеграції», подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» Міністерства освіти і науки України на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертації, зв'язок із науковими програмами, темами.

Актуальність дослідження питання діяльності стратегічних провайдерів публічної політики в умовах європейської інтеграції зумовлена зростаючою роллю інституцій, що формують, впроваджують та координують державну політику відповідно до європейських стандартів. У контексті інтеграції України до Європейського Союзу ключове значення набуває посилення спроможності стратегічних провайдерів – органів державної влади, аналітичних центрів, профільних комітетів, експертного середовища – забезпечувати довгострокове планування, інституційну сталість та адаптацію національної політики до *acquis communautaire*. Їхня ефективність безпосередньо впливає на здатність країни не лише гармонізувати законодавство, а й сформувати дієву систему публічного управління в європейському форматі.

У сучасних умовах трансформацій державного управління стратегічні провайдери виступають не лише виконавцями політичних рішень, а й активними учасниками формування векторів розвитку, що враховують як внутрішній запит суспільства, так і зовнішні зобов'язання України в межах євроінтеграції. Це зумовлює потребу в посиленні інституційної спроможності, забезпеченні прозорості процесів ухвалення рішень, а також у запровадженні нових механізмів співпраці між державою, громадянським суспільством і міжнародними партнерами. Таким чином, аналіз ролі стратегічних провайдерів публічної політики в умовах євроінтеграції є важливим як для оцінки ефективності реформ, так і для визначення пріоритетів подальшого розвитку.

Суттєвого значення при цьому набувають питання участі та залучення всіх заінтересованих сторін, які представляють владу та громадськість, що розглядається в дисертаційному дослідженні Корощенко М. М.

Варто погодитися з автором, який актуалізує потребу підвищення якості та ефективності здійснення громадського контролю в сфері діяльності стратегічних провайдерів в системі публічного управління та вказує на необхідність використання сучасних методів і технологій управління та посилення використання їх у процесі взаємодії з громадськістю, яка здатна продукувати та запроваджувати інновації, ухвалювати ефективні управлінські рішення, бути орієнтованими на результат. Корощенко М. М. наголошує, що до нині дослідники акцентували увагу лише на окремих аспектах стратегічного розвитку держави, феноменах та значеннях понять «публічна політика», «соціальні, інформаційні, Інтернет провайдери», тощо. Відповідно, у вітчизняній науці залишаються недостатньо дослідженими питання теоретико-методологічного та прикладного характеру діяльності стратегічних провайдерів публічної політики та вироблення рекомендацій щодо її удосконалення в умовах європейської інтеграції України. Зазначене додатково актуалізує вибір мети, об'єкту та предмету дисертаційного дослідження. Отже, тема наукового дослідження є актуальною, що аргументовано доведено автором у вступі дисертації.

Актуальність теми підтверджується також і значною кількістю наукових публікацій, що ретельно проаналізовані автором. Виокремлено дослідження теоретичних проблем, висвітлення нормативно-правового й організаційно-функціонального аспектів діяльності стратегічних провайдерів публічної політики в умовах євроінтеграції. Особистий внесок автора полягає у виробленні концептуальних підходів і практичних методик щодо вдосконалення діяльності стратегічних провайдерів публічної політики в умовах європейської інтеграції України.

Водночас, автор відзначає відсутність на цей час окремого комплексного дослідження з питань діяльності стратегічних провайдерів публічної політики, особливо це стосується практичних способів і методів у сучасних умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні, відповідно до головного зовнішньополітичного пріоритету України – інтеграції в Європейський Союз, у зв'язку з отриманням статусу кандидата на вступ до ЄС, що матеріалізував перспективи приєднання до євроспільноти, сприяє подальшим реформам і став стимулом для влади та громадян держави, позитивним сигналом для європейських і світових інвесторів.

Ураховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що тема дисертаційного дослідження Корощенко М. М. «Стратегічні провайдери публічної політики в умовах євроінтеграції» є своєчасною та зумовлена нагальними потребами державотворчої практики щодо осмислення теоретичних і практичних засад реалізації діяльності стратегічних провайдерів у системі публічного управління України.

Оформлення дисертаційного дослідження виконано згідно з чинними вимогами та не викликає зауважень. Роботу написано науковим стилем, її оформлення відповідає чинним стандартам, у тексті роботи зроблено необхідні

посилання на цитовані джерела. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими, базуються на узагальненні достатньої кількості наукових джерел та є логічно взаємопов'язаними. Список використаних джерел налічує 208 найменувань (з яких 55 – іноземними мовами). Достовірність матеріалів дослідження підтверджено в процесі їх апробації на науково-комунікативних заходах.

Обґрунтованість ключових положень дисертаційного дослідження забезпечується шляхом комплексного використання у дисертаційній роботі теоретичних та емпіричних методів наукових досліджень і охарактеризованих у вступі (стор. 16-17). Для реалізації мети і вирішення завдань дисертаційного дослідження автором було використано комплекс взаємопов'язаних загальнонаукових методів (аналіз, логічний, узагальнення, порівняння, тощо) та спеціальних (системно-функціонального та структурно-функціонального аналізу тощо).

Обрані методи дослідження відповідають визначеній меті та завданням дослідження. Задля реалізації визначених у дисертаційному дослідженні мети і завдань автором використано комплекс взаємодоповнюваних і взаємопов'язаних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, спрямованих на отримання об'єктивних і достовірних результатів.

Ознайомлення зі змістом дисертації Корощенко М. М. дозволяє зробити висновок про логічну послідовність і структурну збалансованість поданого матеріалу.

Так, у *першому розділі* автором окреслено, що діяльність стратегічних провайдерів публічної політики відіграє важливу роль у процесі формування та реалізації державної політики, особливо у контексті розвитку громадянського суспільства. Встановлено, що у працях вітчизняних і зарубіжних учених висвітлено основні підходи до аналізу феномену публічної політики, що є результатом взаємодії соціально-економічних і політичних чинників, а також діяльності різних суб'єктів, серед яких ключову роль відіграють стратегічні провайдери.

У результаті критичного осмислення теоретичних напрацювань вітчизняних авторів з погляду науки державного управління, визначено, що у наукових дослідженнях акцентується увага на комплексній природі поняття «публічна політика», оскільки крім державних органів, активна роль також відводиться й недержавному сектору: громадським організаціям, бізнес-структурам, тощо.

Концептуальні засади діяльності стратегічних провайдерів публічної політики перебувають в особливому фокусі теоретичного осмислення. Суб'єкти, що досліджуються, виступають важливими агентами змін, які при цьому розробляють стратегії, що здійснюють суттєвий вплив як на державну політику,

так і на громадську думку. З'ясовано, що стратегічні провайдери публічної політики виконують низку функцій, серед яких є інформування, моніторинг, лобіювання, надання експертних рекомендацій. Варто зазначити, що різноманітність типів стратегічних провайдерів дозволяє їм проводити свою діяльність на різних рівнях управління, виконуючи конкретні завдання, як забезпечення участі громадян, так і впровадження комплексних політичних реформ.

Дослідження ролі та значення діяльності стратегічних провайдерів публічної політики у громадянському суспільстві дозволило вивчити здатність цих провайдерів впливати на формування державної політики. Встановлено, що вони не тільки виконують консультативні функції, а й активізують процеси участі громадян у державному управлінні, сприяючи розвитку демократичних механізмів і суспільної стабільності. Визначено, що діяльність стратегічних провайдерів охоплює різні сфери – від надання експертної підтримки до безпосереднього впливу на прийняття державних рішень.

Вивчення ролі та значення стратегічних провайдерів публічної політики в Україні, зокрема в контексті євроінтеграції, є важливим для розуміння їх впливу на ефективність і стабільність політики держави.

У *другому розділі* автором визначено, що стратегічні провайдери відіграють вирішальну роль у забезпеченні ефективності державного управління, демократизації суспільства та сталого розвитку держави. Автором з'ясовано основні виклики, з якими стикаються стратегічні провайдери, їх функції та взаємодію з іншими суб'єктами публічної політики, а також значення цих суб'єктів у процесах соціально-економічного та політичного розвитку України. Це зумовлено певними факторами, такими, як недостатня інституційна спроможність, обмеженість фінансових і людських ресурсів, низький рівень координації між державними та недержавними акторами, а також впливом зовнішніх і внутрішніх кризових явищ.

Виконання важливих функцій щодо відстоювання суспільних інтересів, контролю за діяльністю органів влади, експертного супроводу реформ і сприяння розвитку соціально орієнтованої економіки покладається на громадські інституції та бізнес, що виступають як стратегічні провайдери публічної політики. З'ясовано, що успішність взаємодії між цими акторами виступає ключовим чинником для підвищення ефективності реалізації публічної політики, забезпечення її відповідності суспільним запитам та адаптації до європейських стандартів державного управління.

Стратегічні провайдери публічної політики виступають рушійною силою сталого розвитку держави, оскільки їх діяльність спрямована на формування довгострокових стратегій розвитку, адаптацію до глобальних викликів і забезпечення стійкого функціонування державних інституцій. Встановлено, що ефективна взаємодія між державою, бізнесом, громадянським суспільством і міжнародними партнерами є запорукою формування в Україні стабільної, конкурентоспроможної та соціально відповідальної держави. Виявлено, що стратегічні провайдери публічної політики України відіграють багатовимірну роль у забезпеченні сталого розвитку держави, просуванні демократичних

принципів і реалізації євроінтеграційних прагнень.

Третій розділ присвячено висвітленню ключової вимоги та критеріїв, які Україна повинна виконати у відповідності до Копенгагенських критеріїв членства в ЄС. Доведено, що успішна інтеграція в європейський правовий і політичний простір потребує системних реформ у сферах державного управління, судочинства, економічного регулювання, антикорупційної політики та прав людини. Ці трансформації передбачають активну взаємодію держави та громадянського суспільства, що є основою сталого розвитку країни.

Із метою досягнення цілей європейської інтеграції та стійкого економічного розвитку, важливо впроваджувати інноваційні стратегії та розвивати національну інноваційну систему. Це передусім включає можливість формування сприятливого законодавчого середовища, розвиток інноваційної інфраструктури та посилення міжнародної співпраці у сфері інновацій.

Встановлено, що стратегічні провайдери публічної політики забезпечують експертну підтримку, сприяють імплементації європейських стандартів у національне законодавство, здійснюють моніторинг виконання зобов'язань перед Європейським Союзом та створюють умови для прозорого управління.

Протягом останніх років в Україні триває масштабний процес реформування в усіх суспільних сферах, однак, попри досягнутий прогрес, євроінтеграційні реформи стикаються з низкою викликів, зокрема воєнними загрозами, політичною нестабільністю, недостатнім фінансуванням окремих ініціатив, спротивом з боку певних заінтересованих осіб, що вимагає від стратегічних провайдерів ще виконання ролі стабілізатора для забезпечення проведення послідовного реформування за вимогами ЄС.

Досліджено виклики, пов'язані з кризовими умовами, що спричинені російською агресією. З'ясовано, що стратегічні провайдери виконують не лише роль комунікаторів між владою та суспільством, а й стають безпосередніми агентами відновлення держави. Це сприяє мобілізації ресурсів для відбудови, стимулюють міжнародну допомогу, формують довіру до державних інституцій і допомагають адаптувати суспільство до нових реалій, зокрема через впровадження політик соціального захисту, економічної стійкості та інклюзивного розвитку.

3. Наукова новизна одержаних результатів.

Достовірність положень, висновків і рекомендацій, поданих у дисертації, не викликає сумнівів з огляду на цілеспрямоване, комплексне та результативне використання дисертантом наукової методології. Це знайшло своє віддзеркалення в основних положеннях роботи, що сформульовані автором особисто та характеризуються певною науковою новизною.

Зокрема, можна погодитися з автором щодо віднесення до категорії «вперше»:

– обґрунтовано концептуальні та прикладні засади діяльності стратегічних провайдерів публічної політики, що дозволило визначити їх загальну характеристику, основні функції, критерії відмінності від інших суб'єктів і значення у євроінтеграційних процесах;

– запропоновано застосування методики BellagioSTAMP як інструменту оцінки ефективності стратегічних провайдерів публічної політики у євроінтеграційних процесах України, що сприяє проведенню комплексної оцінки діяльності провайдерів за критеріями сталого розвитку, прозорості, підзвітності та залучення громадськості;

– розроблено організаційну карту координації діяльності стратегічних провайдерів публічної політики, що забезпечує чіткий розподіл відповідальності, встановлює прозорі зв'язки між рівнями управління;

Автором удосконалено теоретичні підходи до багатогранного значення стратегічних провайдерів публічної політики та встановлено, що вони формують не лише стратегічні пріоритети для суспільного розвитку, але й забезпечують координацію діяльності різних стейкхолдерів, сприяють ефективному використанню ресурсів, укріплюють гарантій представництва інтересів громадян і здійснюють спрямовані на стабільність, модернізацію та безпеку реформи. У дисертаційному дослідженні також удосконалено індикатори ефективності стратегічних провайдерів публічної політики, що дозволило автору запропонувати систему оцінки ефективності через застосування низки методів: індикаторний аналіз, методи експертного оцінювання, соціологічних досліджень, порівняльного аналізу, аудиту державної політики.

У процесі написання дисертаційного дослідження набули подальшого розвитку: розширення кола стратегічних провайдерів публічної політики, що діють у процесах євроінтеграційної трансформації України, включаючи міжнародні організації, експертні аналітичні центри, цифрові платформи, незалежні громадські ініціативи; обґрунтування центральної ролі стратегічних провайдерів публічної політики у період воєнного стану та післявоєнного відновлення, що сприяє збереженню соціальної стабільності, координації діяльності органів влади, мобілізації ресурсів, зміцненню суспільної довіри.

Отже, проведена експертиза дисертаційного дослідження дозволяє зробити висновок про те, що винесені на захист положення мають новизну як у теоретико-концептуальному аспекті, так і в прикладній сфері публічного управління та адміністрування.

4. Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях.

Основні положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертаційному дослідженні, викладено у 5 наукових статтях, 1 з яких розміщена у науковому фаховому виданні України, проіндексованому у міжнародній наукометричній базі Scopus, 3 – у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «Б», і 4 доповідях на науково-комунікативних заходах.

В опублікованих працях розкрито основні положення дисертації, що становлять наукову новизну і які винесено на захист. Кількість, обсяг і зміст надрукованих праць відповідають вимогам п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня

2022 року № 44, Міністерства освіти і науки України і надають авторові право публічного захисту дисертації.

Також, варто зазначити, що у висновках до розділів автор дає вичерпну інформацію про висвітлення відповідних питань у своїх публікаціях, що полегшує комплексне сприйняття теми.

Детальний аналіз поданого рукопису дисертації та наукових публікацій дає підстави констатувати ідентичність публікацій та основних положень дисертацій.

5. Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації.

У цілому відзначаючи досить високий науковий рівень виконаного дослідження та позитивні сторони поданої до захисту дисертації, варто вказати на окремі положення дисертаційної роботи, що мають дискусійний характер і спонукають висловити деякі зауваження та побажання. Зокрема:

1. Поняття «стратегічні провайдери публічної політики», на якому ґрунтується дослідження, є відносно новим у вітчизняному науковому вжитку. На наш погляд, було б доцільно уточнити, в чому полягає його унікальність у порівнянні з іншими термінами (наприклад, «актори», «стейкхолдери», «суб'єкти публічної політики»), а також яким чином воно забезпечує аналітичну продуктивність дослідження.

2. Методика BellagioSTAMP використовується для оцінки сталого розвитку та є досить комплексною. Було б доречно детальніше проаналізувати, якою мірою запропонована автором адаптація методики відповідає умовам української політичної системи, зокрема – в частині оцінки діяльності неінституалізованих провайдерів.

3. У роботі дисертантом запропоновано низку індикаторів для оцінки ефективності провайдерів. На нашу думку, варто було подати приклад практичного застосування цих індикаторів, а також вказати джерела даних і методи верифікації. Це дозволило б підвищити практичну цінність отриманих у дисертації результатів.

4. Безумовно, євроінтеграційний контекст є ключовим у дисертації, однак було б доцільно запропонувати розширений порівняльний аналіз з державами Центральної та Східної Європи, що вже пройшли шлях адаптації до європейських стандартів (наприклад, Польща, Словаччина, країни Балтії).

5. Рубрику «Практичне значення одержаних результатів», що міститься у вступі, на нашу думку, варто було б доповнити інформацією про довідки й акти про практичне використання результатів дисертаційного дослідження, які містяться у додатках до дисертації. Це б посилювало сприйняття практичного спрямування дисертаційного дослідження.

Водночас варто констатувати, що висловлені зауваження та пропозиції мають здебільшого дискусійний та рекомендаційний характер, а висловлені недоліки та побажання, насамперед, окреслюють можливі перспективні напрямки подальшої наукової роботи та творчих пошуків у розробленні проблематики дисертаційного дослідження.

6. Загальний висновок.

Дисертація Корощенко М. М. є авторською, завершеною, самостійною науковою роботою, виконаною на достатньому науково-теоретичному рівні та цілісним дослідженням актуального завдання щодо діяльності стратегічних провайдерів публічної політики в умовах євроінтеграції, що полягає у формулюванні теоретичних і практичних рекомендації щодо напрямів оптимізації зазначеного процесу.

Дисертаційна робота Корощенко Миколи Миколайовича на тему: «Стратегічні провайдери публічної політики в умовах євроінтеграції» містить наукові результати, що сукупно вирішують актуальне наукове завдання з концептуального обґрунтування засад діяльності стратегічних провайдерів публічної політики та вироблення рекомендацій щодо її вдосконалення в умовах європейської інтеграції України. Практична цінність дисертації підтверджується довідками про впровадження результатів дослідження у діяльність органів публічного управління, громадських організацій та освітніх закладів.

На підставі вищезазначеного можна констатувати, що дисертаційна робота Корощенко М. М. характеризується новизною отриманих результатів і висновків, має теоретичну і практичну цінність, відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор, Корощенко Микола Миколайович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

Доктор наук з державного управління, доцент,
завідувач тренінгового центру
Дослідницької служби
Верховної Ради України

Т. В. Сивак

«04» червня 2025 року